

Motion till riksdagen 2006/07:N314

av **Christer Adelsbo m.fl. (s)**

Främjande av sociala företag på arbetsmarknaden

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om främjande av socialt företagande.

Motivering

Begreppen social ekonomi och socialt företagande är relativt okända och outvecklade i Sverige. Det handlar om verksamheter i olika former, kooperativ, stiftelser, samfälligheter, ideella föreningar och aktiebolag, som har det gemensamt att de skapar både privat och samhälleligt mervärde. Medlemsnytta och samhällsnytta är viktigare än vinstmaximering inom den sociala ekonomins företag.

Det sociala kooperativet är ett företag med kunder som vilket företag som helst. Samtidigt är det en plattform för individen att växa och kanske gå vidare i livet till studier eller annat arbete. Att ha makt över sin egen arbetssituation och att få kunna arbeta till hundra procent av den arbetsförmåga man har – det mår man bra av. Att driva ett socialt arbetskooperativ innebär att man gemensamt beslutar om den produktion eller de tjänster man ska erbjuda och hur kooperativet ska utvecklas.

Antalet kooperativa företag drivna av människor som ställts utanför den reguljära arbetsmarknaden blir allt större. Det handlar framför allt om personer som har en bakgrund med psykisk ohälsa, missbruk och kriminalitet och som skapat egen sysselsättning i kooperativ form. Även handikappförbunden arbetar aktivt med sociala kooperativ som ett sätt att förbättra möjligheterna för funktionshindrade att få ett jobb. Många personer i dessa grupper har mycket svårt att få ett vanligt arbete, även under högkonjunktur. Det sociala kooperativet har blivit en nytändning för många och samhällsnyttan är stor, inte minst ekonomiskt.

Fel! Okänt namn på

En större satsning på det sociala företagandet skulle kunna bli ett nytt och viktigt komplement till andra arbetsmarknadspolitiska insatser. Det sociala företagandet har en stor potential och skulle kunna vitalisera välfärdspolitiken.

Politiken för den sociala ekonomin i Europa är en förebild

Sverige skulle kunna göra det som till exempel Italien, Spanien och flera andra EU-länder redan har gjort, nämligen underlätta för den sociala ekonomins mångfald av företag. Detta kan ske genom att man stimulerar samverkan mellan offentlig sektor och de nya sociala företagen. Ett annat sätt är att uppmuntra och underlätta för det privata näringslivet att bli mentorer för de sociala företagen. Det sociala företagandet bör ges samma tillgång till företagsrådgivning och kompetensutveckling som andra småföretag.

Behovet av finansiering och stöd

Många som driver sociala kooperativ har svårigheter att få banklån eller annan finansiering. Ofta beror det på bristande information och kunskap hos långgivare och finansiärer, varför dessa måste ta ett större ansvar för att lära sig mer om de sociala företagens särskilda villkor.

Idag finns det ca 150 sociala företag i Sverige. De har ofta vuxit fram med stöd av intresseorganisationer, kommuner och eldsjäalars engagemang. Under den senaste programperioden har Europeiska socialfondens program Växtkraft mål 3 och Equal liksom en del program inom regionalfonden haft en stor betydelse för framväxten av nya sociala företag.

Denna möjlighet till stöd måste finnas kvar. Sociala företag som befinner sig i sin linda ska kunna erhålla ett bidrag för att genomföra förstudier i syfte att etablera sig. Stödet kan liknas vid det innovationsstöd för förstudier och produktutveckling som finns för nya teknikorienterade företag. Men i det här fallet handlar det om sociala innovationer. Bidraget bör även i fortsättningen hanteras av en mellanhandsorganisation enligt den modell som visat sig fungera mycket väl inom ramen för Växtkraft mål 3. Den har varit en brygga mellan de sociala företagens projektanordnare och beslutande myndigheter. EU-stödet har varit strategiskt viktigt för många sociala företag. Svenska ESF-rådet har pekat på att nya metoder och samverkan med ideella föreningar skapat nya arbetstillfällen. Erfarenheterna från nuvarande Växtkraft mål 3, det lokala projektstödet och Equal måste tas tillvara i den ordinarie politiken. Samtidigt bör det sociala företagandet också prioriteras i kommande svenska strukturfondsprogram för åren 2007–2013.

Forskning om sociala företag

Idag har de sociala företagens olika verksamheter vuxit i sådan omfattning att ingen längre har överblick över utvecklingen. Ny forskning behöver utvecklas kring socialt entreprenörskap, företagsledning, arbetsorganisation och styrelseformer i verksamheter som kombinerar empowerment, delaktighet och ansvarstagande i företaget – med långsiktigt affärstänkande.

Sociala kooperativ som arbetsplats för trygghetsanställningar

De sociala företagen kan också vara en plats för människor i behov av utvecklings- eller trygghetsanställningar, ett alternativ till Samhalls verksamhet t.ex. Här erbjuds delaktighet i högre grad än på andra arbetsplatser, vilket främjar personlig utveckling och rehabilitering genom att man i sin egen takt får ta sig an sina arbetsuppgifter.

Sociala företag och LOU

I den pågående översynen av LOU, lagen om offentlig upphandling, är det av stor vikt att möjligheterna att ta sociala hänsyn vid upphandling tydliggörs ytterligare. Det är viktigt att försäkra sig om att lagen om offentlig upphandling inte tolkas på ett för små kooperativa företag ogynnsamt sätt och det är viktigt att okunskap om sociala kooperativa företag inte utgör ett hinder för deras möjligheter. Små kooperativa företag måste alltså ges samma möjlighet att delta i upphandlingar som stora företag.

Samordning mellan politikområden, myndigheter och intresseorganisationer

För att det sociala företagandet ska kunna utvecklas och bidra till ytterligare arbetsplatser och tillväxt krävs samsyn och samordning mellan politikområden och myndigheter. Nutek för in det sociala företagandet i de program, projekt och uppdrag där det är adekvat. Men vi anser att en samverkan mellan Nutek, AMS och Försäkringskassan är nödvändig för att nå resultat. Nutek är den naturliga samordnaren i arbetet att främja tillkomsten av sociala företag. För AMS och Försäkringskassan är sociala företag ett verktyg för att integrera utsatta grupper i samhälle och arbetsliv och för Nutek är det sociala företaget ett verktyg för att genom nya företag och nya arbetstillfällen skapa tillväxt.

Fel! Okänt namn

Ett nytt samarbetsorgan främjar socialt företagande

Det sociala företagandet och dess utvecklingsmöjligheter berör många politikområden, däribland social-, närings- och arbetsmarknadspolitik. För att få ett samlat grepp anser vi att regeringen bör tillsätta ett samarbetsorgan som dels består av representanter från de berörda politikområdena, dels av representanter från de sociala företagen och berörda intresseorganisationer. Målet med samarbetsorganets arbete är att komma med förslag på juridiska, ekonomiska och organisatoriska åtgärder för att främja det sociala företagandet. Det handlar mycket om att sprida erfarenheter från framgångsrika sociala företag så att fler människor får arbete. I Storbritannien har regeringen inrättat ett motsvarande organ, Social Enterprise Unit. Där, liksom i Italien, finns också en särskild lagstiftning för de sociala företagen. Sverige har mycket att lära av andra länders erfarenheter av den sociala ekonomin.

Nationell handlingsplan för socialt företagande

Det svenska handlingsprogrammet för Lissabonstrategin revideras för närvarande av regeringen och ska sändas in till EU-kommissionen senast den 30 november. Inom ramen för Equal-projektet, ”Socialt företagande – vidgar arbetsmarknaden”, har ett förslag till handlingsprogram utarbetats i syfte att förbättra förutsättningarna för socialt företagande. I projektet samverkar sociala företag, rådgivare, intresseorganisationer, Nutek och ESF-rådet. I det reviderade handlingsprogrammet för Lissabonstrategin bör denna breda uppslutning komma till uttryck genom att regeringen åtar sig att utarbeta en nationell handlingsplan för det sociala företagandet.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 25 oktober 2006

Christer Adelsbo (s)

Laila Bjurling (s)

Kerstin Engle (s)

Lars U Granberg (s)

Elisebeht Markström (s)

Thomas Strand (s)

Eva Sonidsson (s)

Johan Löfstrand (s)

Pia Nilsson (s)

Lena Hallengren (s)

Hillevi Larsson (s)

Monica Green (s)

Lennart Axelsson (s)

Kent Härstedt (s)

Göran Persson i Simrishamn (s)

Lars Wegendal (s)

Margareta Israelsson (s)

Agneta Lundberg (s)

Fredrik Lundh (s)

Ann-Kristine Johansson (s)

Helena Frisk (s)

Inger Jarl Beck (s)

Ronny Olander (s)

Agneta Gille (s)

Marina Pettersson (s)

Anne Ludvigsson (s)

Kerstin Andersson (s)